

Тема 7

Реализация на разклонени алгоритми. Управляващи конструкции в език C/C++

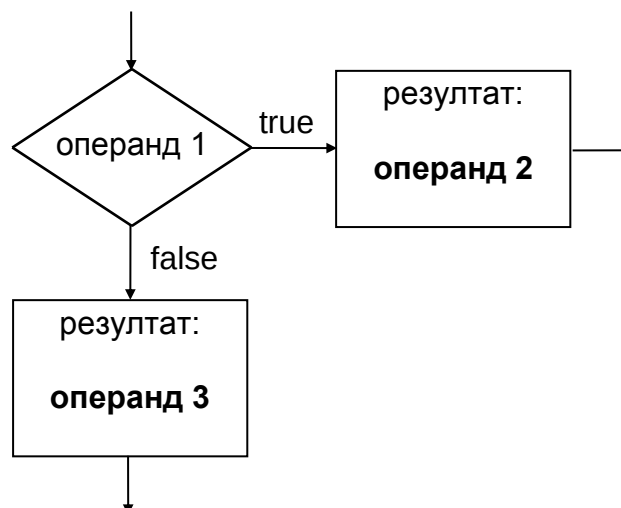
1. Оператор за условен израз (?:)

C/C++ разполага с редица полезни оператори, които повишават ефективността на програмирането. Такав е **операторът за условен израз**. Чрез този оператор могат да се реализират елементарни разклонения в програмите без да е необходимо да се използват управляващите конструкции.

Операторът за условен израз има следния синтаксис:

операнд 1 ? операнд 2: операнд 3;

Операндите могат да са: *константи, променливи или изрази*. Операторът изисква три операнда и може да се срещне и с името „троен оператор“. Неговото действие е следното: пресмята се *операнд 1*; ако резултатът е различен от 0 или е стойност true (т.е. резултатът е верен), изчислява се резултатът от *операнд 2* и неговата стойност е полученият резултат. Ако резултатът от изпълнението на *операнд 1* е равен на 0 или false (т.е. резултатът не е верен), изчислява се *операнд 3* и стойността му е общият резултат от действието на оператора. В блоков вид, действието на оператора за условен израз е представено на фиг. 7.1.

Фиг. 7.1. Конструкция на операцията за условен израз

Примери:

```
int x,y,z;
...
z=(x>y)?1:0;           // z приема стойност 1, ако изразът x>y е верен
z=(x>y)?x:y;           // z приема стойността на по-голямото число от x и y
z=(x+y)? 10:(x/2);     /*ако x+y е различно от 0, то z=10, ако x+y е равно
на 0, то z=x/2 */
```

2. Управляващи конструкции

Всички езици за програмиране притежават множество конструкции, които задават реда на изпълнение на операторите, оформящи алгоритъма на програмата. Тези конструкции се наричат **управляващи**. Доброто познаване на управляващите структури е предпоставка за написване на добре структурирани програми. Към управляващите конструкции спадат тези за реализация на разклонени и циклични алгоритми.

2.1 Съставен оператор (оператор-блок) {...}

Съставният оператор е част от управляващите конструкции, въпреки че сам по себе си не реализира управление. Той представлява фрагмент от програма, разположен между фигурни скоби: {...}.

Съставният оператор е частен случай на **блок**. Блоковете участват като елементи в много синтактични конструкции като интерпретацията им може да е различна. В общият случай, блокът представлява фрагмент от програма, който се интерпретира като едно цяло. В него се съдържат дефиниции и изпълними конструкции.

При управляващите конструкции, като **if-else**, **while-do**, интерпретацията на оператора **блок** е като **съставен оператор**. **Съставният оператор обединява множество конструкции в един** т.е. групата оператори се интерпретират като един оператор.

2.2. Условна конструкция *if*

Чрез конструкция **if** се прави избор от два възможни клона на програмата. Синтаксисът на конструкцията е следният:

***if* (условие) оператор;**

Условието е израз, който се изчислява. Резултатът от изчислението е или **true**, (всяка стойност, различна от 0), или **false** (стойност равна на 0). В случая, стойността **true** се интерпретира като вярно твърдение, а стойност **false** – като невярно твърдение. В общия случай условието може да е променлива или аритметичен израз, не само сравнение или логически израз, въпреки че при писането на програми последните са по-често използваните.

Операторът след скобите задължително е един. Ако алгоритъмът налага след условието да има повече от един оператор, те се обединяват с помощта на съставен оператор (блок). В този случай, **if** има следната конструкция:

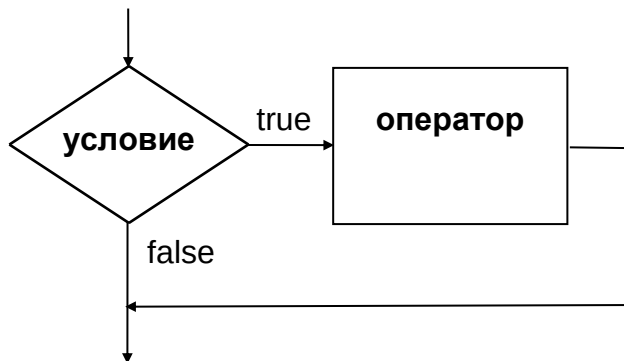
***if* (условие)**

{

тяло на if-конструкцията

}

Действието на конструкцията е следното: пресмята се условието; ако резултатът е **true**, изпълнява се тялото на if-конструкцията. При невярно твърдение, се продължава със следващата конструкция след **if**. Действието на условната конструкция **if** може да се представи с блоковата диаграма, показана на фиг. 7.2.

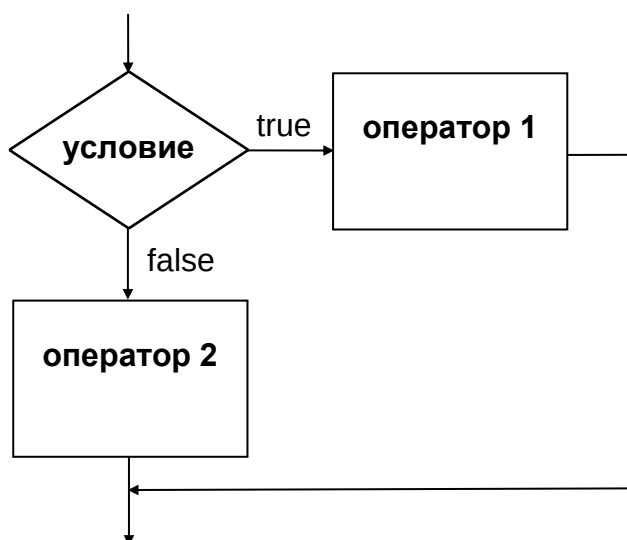

Фиг. 7.2. Действие на условна конструкция **if**

2.3. Условна конструкция **if-else**

Конструкция **if-else** служи за избор на една от две възможни алтернативи, в зависимост от стойността на зададен условен израз. Общият вид на конструкцията е:

if (условие) оператор 1;
else оператор 2;

Фиг. 7.3. Действие на условна конструкция **if-else**

Действието на конструкцията е следното: пресмята се условието; ако стойността на израза е **true** (или стойност различна от 0), изпълнява се **оператор 1**. Ако стойността на израза е **false** (или стойност равна на 0),

изпълнява се *оператор 2*. Блоковата диаграма на фиг. 7.3 описва действието на конструкция ***if-else***.

Оператори 1 и 2 могат да са съставни. В този случай, ***if-else*** има следната конструкция:

```
if (условие)  
{  
    Тяло на if-конструкцията  
}  
else  
{  
    Тяло на else-конструкцията  
}
```

Когато операторите след ***if*** и ***else*** са съставни, не се изисква след тях да се поставя символ ; (раздел за край). Конструкциите ***if*** и ***if-else*** сами по себе си също се третираат като една конструкция.

Действието на конструкции ***if*** и ***if-else*** може да бъде илюстрирано чрез следните примери:

Пример 1: Въвеждане на две числа и намиране на числото с по-голямата стойност.

```
#include <stdio.h>  
  
main()  
{  
    int x, y, z;  
  
    printf("Enter first number:");  
    scanf("%d",&x);  
    printf("Enter second number:");  
    scanf("%d",&y);  
    if(x>y) z=x;  
    else z=y;  
    printf("\nThe first number is %d",x);  
    printf("\nThe second number is %d",y);  
    printf("\nThe great number is %d",z);  
    return 0;  
}
```

Пример 2: Въвеждане на число и определяне дали числото е четно или нечетно. В условият израз проверката е чрез остатък от деление на стойност 2.

```
#include <stdio.h>  
main()  
{
```

```

    int x;

    printf("Enter a number:");
    scanf("%d",&x);
    if (x%2) printf("\nOdd number");
    if (!(x%2)) printf("\nEven number");
    return 0;
}

```

Пример 3: Въвеждане на три числа и намиране на по-голямата от трите стойности.

```

#include <stdio.h>

main()
{
    int a,b,c;
    int greater;

    printf("\n First value is: ");
    scanf("%d",&a);
    printf("\n Second value is: ");
    scanf("%d",&b);
    printf("\n Third value is: ");
    scanf("%d",&c);

    if( a > b) greater = a;
    else greater = b;
    if( c > greater) greater = c;

    printf("\n The great value is %d",greater);
    return 0;
}

```

2.4. Вложени if и if-else конструкции

Конструкцията if и if-else могат да бъдат **влагани**, т.е. като оператори след условието и след **else** могат да бъдат поставени други конструкции **if** и **if-else**. Пример за използване на тези управляващи конструкции и влагането им една в друга е програмата за пресмятане корените на квадратното уравнение.

```

// програма за пресмятане корените на квадратното уравнение
#include <stdio.h>
#include <math.h>
main()
{
    int a,b,c;
    double d,x1,x2;

    printf("\n a=");
    scanf("%d",&a);
    printf(" b=");
    scanf("%d",&b);
    printf(" c=");
    scanf("%d",&c);
    if(a!=0) // проверка дали уравнението е квадратно
    {
        d=b*b+4*a*c; // проверка дали корените са реални
        if(d<0) printf("Няма реални корени.");
    }
}

```

```

else
{
    if(d==0)        // проверка за един двоен корен
    {
        x1 = -b/(2*a);
        printf("\n Един двоен корен x=%f",x1);
    }
    else
    {
        x1=(-b+sqrt(d))/(2*a);
        x2=(-b-sqrt(d))/(2*a);
        printf ("\n Корение на уравнението са:%f, %f", x1, x2);
    }
}
else printf("Уравнението е линейно.");
return 0;
}

```

2.5. Конструкция за избор *switch-case*

Чрез конструкция ***switch*** се осъществява избор от няколко възможни варианта. Общият вид на конструкцията е следния:

switch (израз)

```

{ case константенИзраз1: оператор 11;оператор 12;... break;
  case константенИзраз2: оператор 21;оператор 22;...; break;
  ...
  case константенИзраз n: оператор n1;оператор n2;...; break;
  default : оператор 1; оператор 2;...;
}

```

Действието на конструкция ***switch*** е следното: пресмята се стойността на израза в скобите и се сравнява с константните изрази; ако има съвпадение на стойностите, изпълняват се операторите след съответния константен израз. Например, нека стойността на израза да е равна на константен израз 1. В този случай, се изпълняват *оператори 11, 12*, и т.н., докато не бъде срещнат оператор ***break*** или не бъде достигнат края на конструкцията ***switch***. Затова, за да се избегнат неточности в алгоритъма, последният от групата оператори след константите, трябва да е ***break***.

При конструкция ***switch*** е предвидена възможност, при несъвпадение с нито една от константите, да се изпълнят група оператори след ключова дума ***default***. Тази част в ***switch*** не е задължителна. Ако липсва ***default***-част в конструкцията ***switch*** и стойността на израза не съвпада с нито една от константите, не се изпълнява нито един от операторите в ***switch***. Действието на този оператор може да се представи чрез блоковата диаграма на фиг. 7.4.

Фиг. 7.4. Действие на условна конструкция **switch-case**

В повечето случаи, **switch** може да се замени с няколко вложени конструкции **if-else-if**. В общия случай, обаче конструкция **switch** не е еквивалентна на няколко вложени **if-else-if** конструкции поради следните особености:

- Условието за избор е само при съвпадение на стойностите на изразите при **switch** и **case**, докато при структурата **if-else-if** условията могат да бъдат произволни.
- При **switch** се проверява съвпадението с константа. След **case** изразите могат да са само константни т.е. трябва да са изчислени по време на компилацията.
- Конструкция **switch** допуска наличие на празни варианти в част **default**.

Конструкция **switch** е удобна, когато трябва да се направи избор от няколко възможни варианта. Примери за използване на **switch** е следващите програми.

```

#include <stdio.h>

main()
{
    int day;
    printf("\nEnter day (1..7):");
    scanf("%d",&day);

    switch(day)
    {
        case 1: printf("Monday");
                break;
        case 2: printf("Tuesday");
                break;
        case 3: printf("Wednesday");
                break;
        case 4: printf("Thursday");
                break;
        case 5: printf("Friday");
                break;
        case 6: printf("Saturday");
                break;
        case 7: printf("Sunday");
                break;
        default: printf("The week has only seven days.");
    }
    return 0;
}

```

В примера според стойността на променливата **day** се извежда на екрана поредният ден от седмицата. Ако стойността на променливата не съвпада с нито една от константите от 1 до 7, тогава се изпълнява клаузата **default**.

2.6. Конструкция **break**

Конструкция **break** предизвиква завършване на конструкциите, които организират програмен цикъл (**while**, **do-while**, **for**) или конструкция **switch**.

Общият вид на конструкцията е:

break;

За правилната реализация на алгоритми чрез конструкция **switch** се използва **break**. Чрез него се гарантира, че след изпълнение на един от вариантите, останалите няма да бъдат проверявани т.е. ще бъде избран само един от възможните варианти. Конструкция **break** се използва и в итерационните конструкции (**while**, **do-while**, **for**). В този случай, тя предизвиква изход от цикъла, независимо от това дали е изпълнено или не изпълнено условието за изход.

Относно въпроси по темата на адрес: ln_zh_st@yahoo.com